

CERKVENI glasbenik

Revija za cerkveno glasbo

1

Letnik 118, leto 2025

Pevci spregovorijo ob 50-letnici MPZ Anton Foerster | Pesem na poti upanja | Gregorijanski koral | Pevsko zavedanje telesa | Palestrina | Hudovernik | Komel | Obiski kraljice v živo

Tehnična in zvočna nadgradnja orgel v župnijski cerkvi *Devica Marije* v Polju (Ljubljana)

Orgle v župnijski cerkvi *Devica Marije* v Polju (Ljubljana) je leta 1998 postavila Mariborska orglarska delavnica. Glasbilo s tremi manuali in 36 registri je bilo takrat največje in velja za prvo v seriji pomembnih večjih mehanskih orgel, ki jih je omenjena delavnica zgradila okoli preloma tisočletij, npr. orgle v Zavodu sv. Stanislava (Ljubljana - Šentvid), v Slovenski filharmoniji (Ljubljana), v Sveti Trojici v Slovenskih goricah, v Sodražici in orgle v frančiškanski cerkvi na Tromostovju (Ljubljana), v katerih so bile deloma uporabljene tudi piščali Franca Goršiča. Zunanja podoba orgel v Polju in razčlenitev (npr. prisotnost hrbtnega pozitiv) kaže na slogovno naslanjanje na nemški barok, izbira registrov (dispozicija) in prostostoječi igralnik ter piščalje v žaluzijah pa želijo ozko baročno usmeritev razširiti v eklektično zasnovo, ki bi omogočala tudi zahtevno in pogosto dinamično niansiranje in ekspresivnost, kot ga zahtevajo dela 19. in 20. stoletja.

V petindvajsetih letih od izgradnje so bile te orgle v župniji pomemben nosilec živahnega glasbenega življenja, nepogrešljive pri slovesnih mašah, kot glasbilo za poučevanje in vadenje, ter seveda kot koncertni instrument. Po mnogih obnovitvenih in dograditvenih delih v cerkvi ter ureditvi stalnega ogrevanja pa je bilo potrebno v orgelski omari temeljito očistiti prah, odpraviti plesen in popraviti povešene in deformirane spodnje dele nekaterih piščali. Hkrati je pri orgelski komisiji, ki je združila orglavce (Luka Posavec in avtor prispevka), orglarja (Brane Košir) in predstavnika župnije (zborovodja Miha Gabrovšek in župnik Janez Bernot) ob pomoči orglarja Aleša Razpotnika, dozorela zamisel, da predviden »servisni poseg« razširimo v obsežnejšo tehnično in zvočno prenovo orgel.

Najpomembnejši element tehnične prenove, ki je bila zaupana orglarju Andreju Dvoršaku, nasledniku Mariborske orglarske delavnice, je bila nadgradnja igralnika ter igralne in registrske trakture z vgraditvijo sodobnega elektronskega pomnilnika registrskih kombinacij in električnih manualnih zvez, tako tistih, ki izvirno sploh niso bile prisotne (npr. III/I), ali super- in suboktavnih zvez za glavno piščalje in piščalje v žaluzijah. Oba nova elementa omogočata sodobno koncertno rabo orgel in t. i. simfonično registriranje s sekvencerjem in uporabo pedala za registrski crescendo. Ta nadgradnja odpravlja tudi mnoge pomanjkljivosti igralnika, kot so previsoko postavljen pedal za žaluzije in slabo dostopni pedalni vzvodi za zveze. Piščalje z žaluzijami je dobilo dodatne lamele (lopute) na stropu orgelske omare, ki ob hkratnem odpiranju še poudarijo dinamično ekspresivnost registrov tretjega manuala. Zaradi vgradnje sub- in superoktavnih zvez in povečane potrebe po stalnem dovajanju zraka je bil zamenjan tudi orgelski motor z ventilatorjem.

Pogled na obnovljen igralnik in pročelje orgel v župnijski cerkvi Ljubljana - Polje.
Foto: Tomaž Sevšek Šramel

Po vzoru podobnih orgelskih projektov v tujini smo želeli pri prenovi orgel v Polju združiti strokovnost in ustvarjalnost več različnih orglarjev in orgelskih delavnic. Tako smo zvočno prenovu zaupali orglarju Tomažu Močniku z željo, da celoten nabor registrov ostane nespremenjen. Glavno vodilo je bilo boljša izgovorjava in večja karakterna raznolikost osnovnih 8-čveljskih registrov na vseh manualih, večja prosojnost višjih principalnih registrov, miksatur in kornetov ter večja uglajenost in barvitost do sedaj pregrobih jezičniških piščali. Z veseljem opažamo, da spremembe intonacije in izgovorjave izboljšujejo sestavljenost posameznih registrov ter

pripomorejo k bolj raznoliki dinamični igri.

Kot zanimivost velja omeniti, da je pri zahtevnem nastavljanju mehanskih prenosov in vseh manualnih zvez pomembno sodeloval tudi Brane Košir, nekdanji vodja Mariborske orglarske delavnice. Orgelski projekt v Polju je tako združil orglarje, ki so sodelovali že pri postavitvi pred petindvajsetimi leti, k tokratni nadgradnji pa so prispevali še izkušnje in dognanja samostojnega delovanja v vmesnem obdobju. Prepričani smo, da bodo prenovljene orgle spodbudile mnoge koncertne dogodke ter še naprej bogatile glasbeno življenje v Polju. *f*